

Ze Sociálního ústavu Československé republiky.

Na III. večeru cyklu přednášek o mzdách a koupěschopnosti zaměstnanců u nás přednášel dr. R. Hotowetz, předseda Všeobecného pensijního ústavu, ministr m. sl., »O možnostech vnitřního trhu u nás« a ředitel Velkonákupní společnosti Emil Lustig »Od výrobce k spotřebiteli«. Při zahájení přednáškového večera vzpomněl předseda Sociálního ústavu poslanec dr. Winter 60. narozenin ministra sociální péče dr. L. Czecha a velmi vřelými slovy ocenil jeho obětavou, záslužnou a příkladnou práci na poli sociální politiky.

Ministr dr. Hotowetz ve své přednášce cifernými podklady dovedl, že náš národní důchod připadající průměrně na každého obyvatele státu — 5600 Kč — je nominálně značně nižší než ve státech západní a severoevropských, ale i skutečný národní důchod je nižší a že naše životní úroveň, třebaže v poslední době stoupá, je stále menší než v těchto státech. Řečník početně doložil, že vyjma snad spotřeby mouky je u nás potřeba věcí sloužících přímo lidskému konsumu, na př. masa, kávy, kakaa, uhlí atd., mnohem menší než v západních a severních státech. Stejně je tomu i u spotřeby věcí sloužících lidskému konsumu nepřímě. Je a musí tedy být naší snahou zvýšení domácí spotřeby nad dosavadní míru, při čemž nutno ovšem uvážit, že možnost tohoto zvýšení je u nás stejně jako jinde odvislá od složitého souboru výrobních a odbytových podmínek. Možnost ta je především v úzkém spojení s velikostí domácí prvotní výroby. Při posuzování možnosti rychlého zvýšení vnitřního trhu u nás dlužno dále uvážit, že jsme sice státem exportním, ale že též mnoho dovážíme, zejména suroviny pro náš průmysl. Na podkladě bohatého ciferného materiálu, podávajícího jednak podíl nutného dovozu na našem celkovém obratu, jednak podíl exportu na celkové produkci hlavních našich oborů průmyslových, dokazoval řečník velkou závislost našeho státu na cizině. Jako velkou závadu možnosti zvýšení životní úrovně v Evropě, tedy i u nás, vidí přednášející ve vzájemném ztěžování výměny hospodářských statků evropskými státy, které celní ochranou zdražují nejen hotové výrobky, nýbrž i nutné suroviny a polotovary. Protože my musíme dovážet nejen suroviny a polotovary, nýbrž i hotové tovary, které buď sami nevyrábíme nebo hospodárně vyrábět nemůžeme, je při tom náš stát ještě v té nevýhodě, že naše celní zbraň proti cizině je daleko méně vydatná než celní zbraň ciziny proti nám a škodí spíše nám samotným než cizině. Za účelem zvýšení tuzemského konsumu musíme tedy usilovati o zvelebení a zvýšení prvotní výroby a o úspěšnou politiku obchodní.

Ředitel Velkonákupní společnosti Lustig promluvil na téma »Od výrobce k spotřebiteli«. Ve své přednášce poukazuje na sousední Německo, které podjalo se studia cesty výrobku od výrobce až ke spotřebiteli, a žádal, aby i u nás podobné prozkoumání bylo příslušnými úřady provedeno. Je to důležitým zejména v době, kdy poklesly ceny zemědělských výrobků. V dalším poukazuje na funkci detailního obchodu a na značný přírůstek živností obchodních, kterýžto stav dozajista neslouží k zlevnění distribuční služby. Dále požaduje, aby ministerstvo obchodu publikovalo seznam kartelů a cenových úmluv, by bylo patrné, jaký vliv tyto organizace výrobců na cenovou politiku vykonávají. Ve svých vývodech cituje pak různá kartelová ustanovení v oboru denních potřeb, ve kterých prokazuje, že v mnohých oborech kartel ustanovuje nejen cenu tovární, nýbrž cenu velkoobchodu i maloobchodu, takže svobodná úvaha o detailním zisku u prodejců jest tímto postupem

odstraněna. Ve svých dalších vývodech poukazuje na statistická data o distribuční službě spotřebitelských družstev mnoha zemí ve srovnání s daty úředně zjištěnými ve Spojených státech severoamerických. Z těchto dat vyplývá, že družstva soustředěná v Ústředním svazu čs. družstev co do racionálního provozování distribuce jsou na předním místě a že jedině Norsko v tomto směru předčí uvedená družstva. I co do obratu skladovaného zboží jest Československo na prvním místě. Jest zajímavé, že režijní náklady amerického detailního obchodu jsou dvojnásobné jako režijní náklady distribuční družstev soustředěných v Ústředním svazu.

Dále předkládá řečník režijní náklady výroby a distribuce řeznicko-uzenářské, jakož i náklady za zpracování žita, mouky na chléb a celkovou distribuci chleba. Při tom vychází najevo, že na chlebě obnáší

podíl zemědělce	55·59%
mlynáře	10·69%
pekaře	25·72%
prodavače	10·00%

Ve srovnání s poměry v Americe jest tento stav tržby zemědělce dosti příznivý. Přednášející dožaduje se toho, aby na tomto poli byly podniknuty praktické i teoretické výzkumy, které by vedly k podpoře zvýšené domácí spotřeby.

O technických a technicko-hospodářských předpokladech vysokých mezd přednášel v cyklu přednášek »O mzdách a koupěschopnosti zaměstnanců u nás« v Sociálním ústavu ČSR dne 20. února t. r. doc. dr. Verunáč. Přednášející v úvodu zdůrazňuje, že již Taylor svými pracemi ukázal na důležitost technických a technicko-hospodářských předpokladů pro výšku mzdy. Na půdě mzdového problému vznikla celá nauka o vědecké organizaci. Také všimneme-li si jevů, které charakterisují dnešní dobu, vidíme, že v popředí stojí vliv technického pokroku, období racionalisace a kooperace. S tím souvisí samozřejmě právě podpora výzkumnictví, normalisace, plánovitost, kontrola, čili v podstatě účelná organizace podložená technickým pokrokem a vědeckými poznatky. Odvolává se na výsledky akce po zjišťování ztrát v americkém průmyslu, upozorňuje na velikost odpovědnosti vedení závodů za vznikající ztráty (tato odpovědnost zpravidla jest přes 50%), demonstruje tak zv. Ganttovy diagramy, které jsou nyní nejmodernější pomůckou pro řízení podniku, poněvadž zjišťují všechny nedostatky provozu, a to způsobem velmi jasným, názorným, všem pracovníkům přístupným. Upozorňuje na význam normalisace. V ČSR docílilo se normalisací příkladně těchto výsledků: Před normalisací existovalo u nás 7854 odlitků litinových trub vodovodních a plynovodních, po provedené normalisaci 1336, t. j. o 6518 odlitků méně, či o 85%. Jedno výrobní zařízení podle nové normy bude asi o 4 mil. Kč lacinější než dosud (je to úspora na modelech, jejich uskladňování, udržování a investování kapitálu). Jiný příklad: Naše 5 železárny měly před normalisací 45 neurčitě definovaných tvarů kolejnic důlních drah. Po normalisaci 7. Podobně z 80 druhů rozchodů kolejnic normalisací vzniklo 7 druhů. Při tom je třeba uvážit, že snižuje se tím položka udržování válcovacích stolic, z nichž na každou připadá ročně na udržování 50.000 Kč. Další příklad: Normalisace pneumatik, snížení výrobních nákladů o 50%, což při roční spotřebě kolem 260.000 kusů u nás značí 7½ mil. Kč ročně; dále ovšem zmenšení skladů, t. j. opět 5 mil. Kč úspor, dále úspory na skladové a kancelářské režii atd. Pouze normalisací některých tiskopisů užívaných v cukrovarech ušetří se ročně 300.000 Kč. Je třeba uvážit, že 800 milionů dopisů vymění se u nás ročně. Asi 600 tun papíru ušetří se — podle údajů Československé normalisační společnosti — až všechny dopisy budou v normálním formátě. Odhaduje se proto, že by se ušetřilo na sta milionů národního jmění, kdyby se zavedly

jen papíry normálního formátu. Z toho je také patrné, kde lze hledat úhradu na dobré zaplacení pracovníků ať v soukromém hospodářství či ve veřejné správě. Přednášející uvádí dále za příklad jednu textilní továrnu v ČSR, kde správnou organizací, hlavně vyloučením zbytečných ztrát docílilo se snížení generální režie o 56%, při čemž v téže době stouply mzdy o 50% a tělesná námaha pracovníků snížena nejméně o 20%. Dále probírá výzkumnictví technické i výzkumnictví práce. V tomto druhém oboru chybí nám výzkumnictví práce, chybí nám vlastně ničem. Chybí nám ústav pro fyziologii práce, chybí nám výzkumný ústav pro zábranu úrazovou, nestudují se soustavně tudíž tak významné otázky pracovního pochodu, jako únava, osvětlování, ventilace, příslušná technická zařízení a pod. Dochází pak k resultátu, že po technické a technicko-hospodářské stránce jest vysoká mzda nejen možností, ale i nutností, že jest po ruce veliká řada cest, z nichž každá přináší jisté možnosti k docílení zvednutí hladiny mzdové při současném snižování jiných režijních položek a že tudíž záleží tu více na dobré vůli a ochotě řešiti tyto problémy právě se stanoviska účelnosti vysokých mezd. Technické a technicko-hospodářské (organisační) předpoklady za dnešní situace jsou skutečně příznivé, dovedou-li se včas uplatniti.

»O vývoji a významu mezinárodního indexu reálných mezd« přednášel na V. večeru cyklu přednášek o mzdách a koupěschopnosti zaměstnanců u nás, pořádaném v Sociálním ústavě ČSR, úředník Mezinárodního úřadu práce J. Richardson. V úvodu své přednášky poděkoval řečník za čest, kterou mu Sociální ústav prokázal pozváním prosloviti na jeho schůzi tuto přednášku a vyslovil se pochvalně o značné pozornosti, kterou příslušní činitelé u nás otázce vysokých mezd a otázce mezinárodního srovnávání reálných mezd věnují. Přednášející pojednal nejprve o důležitosti mezinárodního srovnávání reálných mezd. Zájem této otázky věnuje se z důvodů čistě praktických. Mezinárodní srovnávání mezd má vésti k hledání příčin vysokých reálných mezd placených v některém státě a k hledání možnosti politiku vysokých mezd napodobiti i ve státech jiných, má dále značný význam pro celní politiku a celou otázku mezinárodní soutěživosti a konečně je prakticky důležité vzhledem k rozvoji mezinárodních trustů a společností majících závody v různých státech, které usilují o zavedení stejné životní úrovně svých zaměstnanců v různých státech, a sice na podkladě životní úrovně nejvyšší (na př. Ford pro zaměstnance svých továren evropských zavádí životní standard svých dělníků amerických). Rozmanitost životní míry v různých státech a různost měny tvoří určité neshody pro stanovení metody srovnávací a nemůže proto dosáhnouti srovnání teoreticky naprosto dokonalého. Srovnávací metoda, jíž se řídí Mezinárodní úřad práce, spočívá v tom, že za podklad mezinárodního srovnání vzata je vnitřní kupní síla měny toho kterého státu čili poměr peněžní mzdy dělníkovy k množství a ceně spotřebních statků, za něž on svou mzdu vydá. I když Mezinárodní úřad práce uznává, že nejvhodnější jednotkou pro mezinárodní srovnání je mzda placená v různých státech za určitou jednotku vyrobeného zboží, přec nedostatek statistických údajů ho vedl k tomu, že s ohledem na různost délky práce v jednotlivých státech vzal za základ mezinárodního srovnání mezd mzdu za hodinu: při tom ovšem se nemůže přihlížeti k intenzitě a výkonnosti práce. Zásada, že srovnávání se má vztahovati jen na podobná zaměstnání a na práce vykonávané podobnými metodami, vedla Mezinárodní úřad práce k tomu, že při výběru zaměstnání, která mají být srovnávána, přihlížel k takovým, která nejsou omezena na určité státy (na př. hornictví, textilnictví), pro něž bude nutno pro každé zvlášť provésti šetření zvláštní. Pro nelokalisované průmysly sbírá Meziná-

rovní úřad práce informace ze dvou nebo třech velkých měst v každém státě a zamýšlí později přibrati i města prostřední a malá. Ideální jednotkou pro měření peněžité mzdy by byla cena skupiny spotřebních statků reprezentativních pro spotřebu dělníků a jejich rodiny. Nesnáž však tu spočívá v tom, že spotřební zvyklosti v různých státech jsou různé. Proto Mezinárodní úřad práce se rozhodl pro stanovení několika výpočtů spotřeby vždy pro určitou skupinu států a vedle toho pro průměr těchto jednotlivých poměrů reálných mezd (mezinárodní průměr). Podle stavu z ledna 1929 jsou indexní čísla mezinárodního průměru reálných mezd v různých městech tato: Londýn 100, Filadelfie 197, Otava 156, Sydney 148, Dublin 101, Štokholm 89, Berlín 75, Paříž 57, Madrid 54, Brusel 50, Praha 50, Milán 47, Varšava 46, Lodž 45, Vídeň 45, Řím 42. Protože spotřební statek obecně užívaný v jednom státě může být v nepatrné míře užíván ve státě druhém, bylo navrhováno, pokud jde o potraviny, aby byla konstruována jedna jednotková míra založená na výživné hodnotě. Prakticky se však staví uskutečnění této metody potíže jednak v tom, že není mezi odborníky jednotného názoru na výživnou hodnotu různých potravin, jednak pak v tom, že budgety přibližně stejné výživné hodnoty sestávající z různých statků a kvant by nebyly postačujícími jednotkovými mírami reálných mezd. Další potíž při mezinárodním srovnání reálných mezd má Mezinárodní úřad práce v tom, že nedosažitelnost statistických informací z různých států ho nutí omezit se při tomto srovnávání jen na spotřebu potravin, ač jistá korekce byla učiněna vzhledem k nájemnému, ale Mezinárodní úřad práce doufá, že zlepšením statistických šetření v různých státech se mu podaří mezinárodní srovnání reálných mezd zdokonaliti.

Odborové organizace v moderním mezinárodním právu. Na toto téma přednášel 3. února v Sociálním ústavě ČSR dr. Rudolf Teltšík, člen Mezinárodního úřadu práce v Ženevě. Z bohatého obsahu přednášky uvádíme: Je ku podivu, že, ač literatura se hemží spisy o menších, věda skoro nic se nestará o nejmodernější část mezinárodního práva, dnešní mezinárodní postavení odborových organizací zaměstnavatelů a námezdních pracovníků. Jako o vtělení Paktu Svazu národů do mírových smluv zasadil se Wilson, tak vznikla Mezinárodní organizace práce úsilím dělnictva a vlády anglické. Úkolem obou institucí je zabrániti válkám. Svaz národů pracuje cestami politickými, Mezinárodní organizace práce cestami sociálními, a obě instituce společně cestami hospodářskými. Po formální stránce je však mezi oběma institucemi hluboký rozdíl; Svaz národů staví úzkostlivě na suverenitě států, tomto přežitku absolutismu. Mezinárodní organizace práce je radikálně demokratická; nejsou v ní zastoupeny jen státy (dnes je jich 55), ale i hlavní proudy občanstva, zaměstnavatelé a námezdní pracovníci. Státy mohou býti přehlasovány a přinuceny proti vůli svých vládních zástupců k různým úkonům; usnesení konferencí práce musí býti předloženo parlamentům, jež ovšem mohou je odmítnouti; přijmou-li je, musí je přijati beze změny. Přijatá usnesení musí býti státy plněna. Správní suverenita států je totiž dnes již zlomena, a XIII. hlava mírových smluv uvádí, kdo vše má právo stěžovati si u Mezinárodního úřadu práce na státy pro nedodržování převzatých mezinárodních závazků. Zejména mají to právo všechny odborové organizace zaměstnavatelské i dělnické, a to proti kterémukoliv státu, nejen vlastnímu. Řízení je nejnějnější a nejdemokratičtější ze všech, co na světě existují. Podle názoru dr. Teltšíka je v těchto ustanoveních mírové smlouvy klíč k vybudování nového mezinárodního společenství. Ačkoliv odborové organizace dělají, jako by o těchto svých právech nevěděly, dojde k novému uspořádání mezinárodního života samo od sebe, i proti vůli mnohých. Obsáhlá přednáška dr. Teltšíka, plná nových postřehů a podnětů, vyjde v publikacích »Sociálního ústavu«.

Politické a sociální pojetí státu. O tomto tématu přednášel 15. března t. r. ve schůzi Sociálního ústavu ČSR a Masarykovy sociologické společnosti v přednáškové síni ministerstva sociální péče profesor dr. Ant. Uhlíř. Ve svém výkladu uvedl především kritické stanovisko státovědců francouzských a německých k československé ústavě, která nesporně je solidní ukázkou moderního práva veřejného, vystihující zejména politický ráz novodobé demokracie. Ve vývoji veřejného života lze však pozorovat, zatím co se stát jako politický útvar skutečně ustaluje a konsoliduje, že přibývá krise hospodářských a sociálních, které zpětně působí na politiku a parlament a ruší jejich tradiční způsoby práce. Stát, demokratický stát je také sociální a ekonomický organism, jehož jednota a síla je podmíněna zákony složitějšími než na jaké stačí normální parlament politický. Těžisko československé státní politiky se v posledních letech přesunulo do problémů hospodářsko-politických, které jsou dnes ostatně také osou mezinárodního života. Stát musí čelit hospodářskému chaosu a nepořádku a musí jej vyrovnat řádným sociálně ekonomickým plánem a programem; sociální strukturu státu nutno upevnit a ustálit, což lze jen obrodou státní politiky v duchu nových tendencí sociálních. Byl-li stát z r. 1850 právní a militaristický, stát z r. 1930 je především stroj ekonomický. (Peyerimhoff.) V syntetické studii a povaze konstitucí moderní Evropy vytyčuje pařížský právník Mirkine-Guetzévitch jako hlavní tendenci nového ústavního práva evropského racionalisaci veřejné moci, tendenci právu podříditi celý kolektivní život. Ale tato demokratická tendence se nezastavuje u občansko-politických práv, svobod a povinností, které od Velké revoluce přejímány jsou všemi demokratickými ústavami. Zvláště poslední desetiletí důsledně domyslílo a rozšířilo tato práva individuální v sociálním duchu doby. Jsme svědky prohloubení a rozšíření nauky o právech individuálních a vidíme, že se v tom smyslu posměňuje i všeobecná teorie státu. Přednášející vysvětluje pojem sociálního práva, které chce jednotlivce vymaniti z volné hry hospodářských sil a pomoci mu k životu pod veřejnou ochranou. Sociální právo směřuje také k spravedlivému vyrovnání protiv mezi sociálními třídami. Jeho subjektem je především stát a veřejno-právní korporace autonomní a dále organizace a svazy stejně sociálně politicky orientovaných nebo povoláním blízkých vrstev obyvatelstva; objektem sociálního práva jsou ony třídy a skupiny společenské, které trpí újmou v hospodářském boji jako strana hospodářsky slabší, nucená svoji pracovní sílu zcizovati za podmínek často nelidských. S toho hlediska patrný je ve vývoji veřejno-právního myšlení dvojí souběžný proces: jednak do řady základních práv individuálních pozvolna vstupuje ochrana osobností sociální, jednak jménem vyššího principu sociálního omezují se určitá práva základní, zejména právo vlastnické. Jde o to, aby se toto úsilí o racionalisaci sociálních vztahů mezi lidmi neodbyvalo v zákonodárství způsobem, který by nesvědčil o pochopení právního smyslu doby. Ústavní listina československá nezná pojmu sociálního práva; a takřka permanentní krise našeho života parlamentního ukazují, že ani naše politika nepochopila dosud, že není náhodou, jestliže státovědci i národohospodáři shodují se v tom, že podmínkou pokroku politického i hospodářského je práce racionalisace veřejné moci stejně jako produkce technicko-hospodářské. Onou racionalizační silou vývoje politického je právě sociální právo. Přednášející cituje z výmarské ústavy články týkající se sociálního a hospodářského života, zvláště pak ustanovení (čl. 165) o dělnické a hospodářské státní radě. I když nad těmito organickými a ekonomickými tendencemi nabyly v Německu opět převahy myšlenka demokracie politické, nejsou tato a podobná jiná ústavní prohlášení bez významu. Československá ústava celkem nevybočuje z mezí tradiční politické demokracie. Stabilitu státu však nezajistíme politikou, která není náležitě vyzbrojena k intervencím ve velikých konfliktech sociálních a hospodářských. Stát

jako nesmírně složitý organism sociálně hospodářsky potřebuje novějšího, pevnějšího a hlubšího pojetí, které by bylo na výši současného života veřejného. Jde o sociální koncepci státu. S tím musí naše věda a politika počítat, chce-li být také předvídaním a uměním.

O sociálních složkách zločinnosti byla ve čtvrtek 20. března večer v Sociálním ústavě za četné účasti provedena debata na základě dvou přednášek, jež v témže ústavě vykonal min. rada dr. Lá n y v prosinci 1929 a lednu 1930. Přednášející stručně zopakoval hlavní myšlenky obou svých přednášek a zdůraznil, že úspěšný pokrok v boji proti zločinnosti vyžaduje také porozumění v občanské veřejnosti a její součinnosti s úřady. Vrchní učitel K e d r u t e k z pražské věznice na Pankráci vyslovuje souhlas se stanoviskem přednášejícího a ze své dlouholeté zkušenosti podává řadu zajímavých poznatků. Mezi okolnostmi, které zejména u mladých lidí zločinné sklony vyvolávají nebo podporují, uvádí vedle vlivu dědičnosti vlivy sociálního a mravního prostředí rodiny (značně vysoké procento mladých provinilců nemanželských a úplně nebo zčásti osiřelých), poválečný požitkářský materialismus, lehkomyšlnost, vliv špatného tisku a biografů. Veřejnost má namnoze nesprávné představy o životě a kázni v trestnicích; kázeň je tam přísná a pěstuje-li se tam i hudba a zpěv a konají-li se přednášky se světelnými obrazy, neděje se to pro lehkou zábavu, nýbrž pro vzdělání a zušlechtnění vězňů. Velikým zlem je společná vazba v době večerního odpočinku a na noc. Štěžuje si na neúčast veřejnosti v péči o propuštěné trestance a důtklivě apeluje na posluchače, aby této důležité otázce věnovali více pozornosti i osobní účasti. Vrchní odb. rada dr. K o l l a r ze Státního úřadu statistického vzpomínal, že na nedávném mezinárodním kursu pro racionalisaci veřejné správy bylo s uznáním vzpomenuo také racionalisace vězeňské práce, která se provádí způsobem obzvláště obdivuhodným ve švýcarské trestnici ve Witzwillu za zásluhou vysoké odborné a mravní úrovně tamního ředitele. Je to důkazem, že odborné cíle hospodářské lze dobře sloučiti i s vysokými cíli mravními. Je žádoucí, aby se tak dalo i u nás, aby pro tyto otázky byl získán zájem občanské veřejnosti a aby bylo docíleno její součinnosti s úřady. Profesorka dr. N e č a s o v á zdůrazňuje, že pokud rodinný život jest účasten na zločinnosti, bývá toho příčinou zpravidla sociální bída. Mluví o těžkém údělu dělnických matek, které vedle výdělečné práce musejí konati ještě i všechny práce domácí do krajního napětí sil. Ke zdolávání zločinnosti je především potřeba lepšího vybudování sociální péče, aby byly odstraněny v chudých rodinách zhoubné důsledky sociální bídy, k nimž náleží i zločinnost. Rodinný život není v úpadku, nýbrž v krizi, tak jako všecek náš život kulturní a sociální. I nemravnost roste z bídy. Profesor M a t u š e n k o (lékař) mluví o vlivech dědičnosti, již ve zločinnosti musí býti věnována zvýšená pozornost. Tak zvaní nepolepšitelní zločinci bývají často lidé dědičně zatížení; i lehkomyšlnost často mívá základ ve vrozené slabomyšlnosti. Je potřeba zkoumati dědičné vlivy u zločinců a lépe organisovati soudní psychiatrii. Řečník má pochybnosti o výchovném významu trestu a soudí, že všechno úsilí je třeba soustřediti na prevenci proti zločinu. Nesmíme se zastaviti ani před tak radikálními prostředky, jako jest nucená sterilisace, kterou by osobám chorobně založeným bylo zamezeno plození zatíženého potomstva, aniž by tím byla dotčena možnost pohlavního styku. Taková sterilisace jest uzákoněna již ve 25 státech severoamerických a razí si cestu už i do Evropy. Docent dr. K a l m u s míní, že vlastní pramen zločinnosti tvoří bída v nejširším slova smyslu, to jest bída hmotná i mravní. S válečnou a poválečnou bídou rostla i zločinnost; snižovati ji znamená zdolávati sociální bídu, t. j. opatřovati zaměstnání propuštěným vězňům, snižovati nezaměstnanost atd. Sociální bída jest ve zločinnosti podle jeho názoru důležitějším faktorem než mravnost a kultura. Také dědičnost má významnou roli. Kdo se narodí se sklony amorálními, nestane se mravným, neboť člověk jest produk-

tem svého okolí. Nesouhlasí, že trest má být také utrpením; podle jeho názoru má být prostě ochranou společnosti. Veřejnost musí se větší měrou účastnit vězeňské práce, zejména péče o propuštěné trestance. Justiční špársystém znemožňuje opatření kvalifikovaného personálu. Více pozornosti ve výkonu trestu jest věnovati psychiatrii. Hlavně jest potřeba sociální péče o těhotné ženy, o kojence, o školní mládež, o mládež opuštěnou a zanedbanou, o duševně choré, o alkoholiky, o osoby pohlavně nemocné atd. Ve výkonu trestu zhoubně působí společná vazba, která namnoze činí z trestnic školy zločinnosti. Vrchní policejní rada S c h n e i d e r podává v číslicích velmi zajímavý obraz pražské obecní a policejní sociální péče, o mládež, a to jak o mládež již odsouzenou, tak o mládež, která má být preventivně od zločinnosti ochráněna. Soudí, že právě účinnou a soustavnou preventivní sociální péčí o mládež dociluje se toho, že zločinnost mládeže jest v Praze poměrně menší než v jiných okresech. Gen. tajemník dr. Š t e r n má dojem, že přednášející podceňoval hospodářské příčiny zločinnosti a přeceňoval složky etické.

Rozhovor byl skončen doslovem přednášejícího, jenž zejména upozornil, že různí odborníci se svého hlediska vidí problém zločinnosti poněkud různě; jinak naň hledí lékař, jinak sociální pracovník, jinak učitel, jinak právník atd. Jde však o to, aby to různé odbornictví nevedlo ke ztížení a k rozkladu boje proti zločinnosti, nýbrž k syntetické spolupráci.